

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Svoboda János könyv- és papírkereskedése,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény,
valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
Telefon hívószám 2.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. FEJÉR ANTAL
ÜGYVÉD.

FŐMUNKATÁRS:
Dr. ELTHES GYULA.

Megjelenik minden szerdán.
Előfizetési ár: Egyszer 3 kor. (Külföldre) 12 kor.
Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor.
Hirdetési díjak a legelőbbben a méretükhöz.
Kézírtok nem adhatók.

Nyilvános könyvtárak.

Az új kor szelleme nemcsak megérlette, hanem sürgősen előtérbe állított egy nagy-kultur követelményt: a nyilvános könyvtárak kérdését. Eötvös József bárónak, a magyar nevelésügy utörőjének teljes diadala a mostani idő. A helyzet az, hogy Magyarországon az irni és olvasni tudók nyolcvan százaléka szellemi táplálékot kíván és amíg ezelőtt két évtizeddel a nyilvános könyvtárak kérdését a magyar sajtó egy tárgyalta, mint a szellemi központok egyik hiányzó tényezőjét: ma pedig úgy áll a dolog, hogy a szellemi táplálékra szoruló nagy kontingense immár a falukban, sőt a tanyákon is nyilvános könyvtárakat áhít. És ha arra gondolunk, hogy akiket a mindennapi iskola a szellemi szórakozás gyönyörűsége országába bevezetett, mennyire igényli, hogy olvasás-szeretetét gondosan és körültekintéssel elégtessék ki: ez a kultur kérdés ma sokkal jelentőségesebb, mint valaha.

Hiszen ezelőtt is harcoltunk a ponyva ellen, pedig akkor nem ismertük a Nick Cartereket, a bűnös bárónak fertelmes életrajzait és a pornografikus irodalom megméltelyező és gomba módra szaporodó szörnyeit. Még akkor az osztályokat egymásra uszító, ábrándos ködképek után nyargalozó idegen talajon serkelt, szociális sajtónak, népirodalma sem kísértett. Akkor még Bagó Márton ur volt a veszedelmes és mégis hányszor sorompóba álltunk a magyar nép lelke tisztaságának védelmére, holott kiterjedésre negyedrészt anyai lélek sem volt bevonható az irodalmi bogáncsterületre, míg ma — hiszen mindenki látja — kocsis, szakácané, csösz, bakter, kisgazda, zsellér szóval az Isten adta nép

mindegyike, betű után kapkod, mert az iskola e betűk szeretetére tanította meg.

Föllehetne tenni a kérdést, hogy örülünk-e ennek, avagy bánkódjunk-e rajta? Ne vessük fel ezt a kérdést. Örülünk és fejezzük ki örömünket tartalék nélkül, hogy a magyar kultúra ekkora hatalmas lépést tett és nép-milliókat vont be a kultúra sáncába.

Nem kell, egyáltalában nem kell siránkoznunk azon, hogy minden kritika nélkül molhón falják a betűt, válogatás nélkül és hogy ezek a betűk olykor nagy ártalommal vannak a nép lélekére. Mert hiszen segítetünk rajta. Sőt a magyar intelligenciának határozott, elháríthatatlan feladata, hogy a kultur szükségletnek irányt szabjon. Talán a modern idők előjövendő szellemét érezte meg Darányi földmivelésügyi miniszter, mikor ezelőtt mintegy tíz évvel megkezdte főleg azokban a veszélyeztetett vármegyékben, ahol a szocializmus immanenter veszélyes mérveket öltött, a nyilvános könyvtárak felállítását korszerű kultur munkáját. És azok a kedvező tapasztalatok, amelyekkel Békésben, Csánadban, Csongrádban és Szabolcsban tett, arra bírta a minisztert, hogy fokozatosan és tervszerűen tartsa keretében a nyilvános könyvtárak ügyét szolgálja a közel háromezer népkönyvtár van már felállítva az országban és ezekkel nevezetesen tapasztalatokat tett a miniszter. Kérdőíveket küldtetett. Kérdést tett, hogy a nagy magyar Alföldön mit szeret olvasni a földműves, ki gazda és munkás? És a kérdésre az volt a felelet, hogy Arany és Jókai után Vas Gereben és Mikszáth a legkedvencebb magyar írók; melléje sorakozik olvasottság dolgában Rakosi Viktor: „Korhad fakeszje” című műve, mely állandóan

forog és soha a könyvtárba vissza nem jön, mióta abba elhelyezték. Érdekesen világítja meg ez a körülmény a magyar nép lelkét, amely csodás ösztönrel érzi meg és fogja fel a művészi szepet és nemzeti irodalmunk értékes kincseit.

Mit bizonyít ez? Azt bizonyítja, hogy ahol a művészi szépség kultuszát a mivelődés legalacsonyabb lépcsőjén így felfogják és ápolják, ott a népek kultur szükségletét minél nagyobb erővel állami-gyámolítani kell. Minden dícséretünket megérdemli Darányinak az a törekvése, hogy ezt a kultur szükségletet kielégíteni siet és a népet gazdaságilag neveli. Mert az is érdekes tünet, hogy a Darányi könyvtárak, gazdasági könyvei is rohamosan megszerezték a közkeveltséget. Ismeretes dolog, hogy a földmivelési tárca keretében a miniszter minden esztendőben 150 újabb könyvtár felállítására kér megfelelő fedezetet. És az is az idők új és nagy fordulatát jelenti, hogy pártokon kívül nincs népszerűbb tétel, melyet szívesen ne szavazna meg a képviselőház. Mindezeket örömezzük elmondván, még azt adjuk az érdekeltek tudomására, hogy a földmivelésügyi miniszterium könyvtáraiért a községek képviselőtestületeinek kell folyamaodnia, ezt a folyamodást azonban megelőzi a képviselőtestületnek az a határozata, hogy községében nyilvános népkönyvtár állít fel és azon szabályokat betartja, melyeket a miniszter a nyilvános könyvtárak használatánál elrendelt és amelyek abban csúcsosodnak ki, hogy az ingyenes és mindenki által használható legyen és hivenkeztessék s a község vagyoni ereje szerint időnként szaporíttassék.

Nema gyermeknek az anyja sem ért a szavát. Azt hisszük, cikkünk alkalmas

lesz arra, hogy ahol a nép javára örökönek, ott a kérdést komolyan kezbeveszik és a nyilvános könyvtárak a szükséges lépéseket megteszik.

A legvézőbb seb.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek a múlt napokban az országgyűlésen elhangzott nagyérdemű felvilágosítása, az amerikai kivándorlás ügyében egy interpellációra adott válasza, — széles köröknek, mondhatnók az egész magyar közvéleménynek figyelmét odairányítják az ország legvézőbb sebére, a kivándorlásra. Valóban milliárdokra megy az az a nemzeti tökevesztés, melyet a hazai kivándorlás okoz és koránt sincs kiegyenlítő azokkal a pénzekkel, a melyeknek a felvidéken csak tegendős híre van, hogy egy-egy szerencsés kivándorló itthon hagyott családjának mennyi pénzt küld haza. A hír szárnyán egy kis amerikai pénz ezekre nő és nem csatlódnak, ha a kivándorlás okát ebben találjuk leginkább.

Ha Amerikában mindenkinek olyan jó lenne menne a dolga, akkor miképpen történhetne meg az, hogy a legutóbb is 10,000 magyar honfitársunk jött haza a dusadó reménység földjéről, Amerikából. 10,000 magyar, akik hussan csalódtak és azzal a szilárd elhatározással jöttek haza, hogy magukat még egyszer lóvá tenni nem engedik.

A határszéli rendőrkapitányok és a Fiuméből érkezett hivatalos jelentések szerint ugyanis rövid négy hét alatt 10,000 magyar munkás jött haza, akik azt hiszik, hogy Amerikában az ujjban kivándorlók sorában a leg-sajótebb reménység, kétségbeesés van abban a tekintetben, hogy amit előzőleg hirdettek, az új elnök gazdasági befejezése után gazdasági fellendülés be fog következni. A jelek arra mutatnak, hogy egyelőre Amerikában nagyobb arányú gazdasági fellendülésről, az ezer meg ezer számra heverő munkásoknak foglalkoztatásáról szó sem lehet és kétségtelen, hogy nem 10,000 számra jönnének a kivándorlók haza, akik a tó az Océanon oly keservesen csalódtak, hanem jóval nagyobb számmal, ha hajójegyre és utazásra lenne pénzüik.

És jól lehet ilyen sötét a helyzet, — nem szünetel az Amerikába való csábítás munkája.

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A sas.

Nehéz felhő fekkdt a bércromra,
Nyögött alatta a sötét vadon.
Az őszi szél sirámos harsónája
Átalsüvölt a tarlott galyakon.

A völgybe hajló szikla csucos orma
Megmozdul lassan, méltóságtele
És mint a felhő: szétterülve hosszan
Emelkedik a végtelen felé.

Most meg lebeg. Irányát változtatja
S megáll a légben sziklamereven,
Majd birodalmát körülkavarogva
Átalsuhan a buja völgyeken.

Es hirtelen, miként az égi villám,
Hatalmasan, mint szélvész gondolat
Csap lefelé mérhetlen légi utján
Zsákmányra lelve lenn a fák alatt.

Messzire hallik szárnya suhogása
Ott len remegve száguld szét az őz;
Varju, holló csatára kelni gyáva,
Tovarebben, hisz tudja, hogy ki győz!...

Egyszerre csak hatalmas dörrénéstől
Lesz hangossá az óriás reneteg,
A sziklafal százszor mennydörgi vissza
És hangjától a föld is megremeg.

Sokáig harsog végig a határon,
Soká perreg meg nyomán a levél,

Mig ősi jussát visszafoglalhatja
S tovább süvölt a hűvös őszi szél...

...A lég királya ott fekszik a porban
És diadallal nézi a vadász,
A haldokló, bár végperceit éli
Mozdulatára éberem vigyáz.

Kinyújtott karma készen áll a harcra
S. noha sebéből palackzik a vér:
A végső cseppig magát meg nem adja
És jaj annak, ki most hozzája ér!...

...A távol falu estharang bugása
Halkan szűrődik át a lombokon.
Madár elül és a futó vadaknak
Nyugalmas enyhet kínál a bokor.

A hold megindul mérhetlen utjára
S ezüst fényét a tisztásra veti,
Hol a hulló lomb — lágy harangszó mellett,
A végtelen királyát temeti...

Balla Miklós.

A vihar.

Harmadéve Dél-Franciaországba utaztam az Adria fiume-szicília-marseillei vonalán. Fiumében hajószállás előtt összevásároltam a piazza Adamichon a könyvtárúsnál egy csomó folyóiratot és füzetet, hogy legyen mit olvasnom utközben. Első este az ágyban elővettem az egyik olasz folyóiratot, — ha jól emlékszem, a milánói Treves-cég kiadványa volt, — hogy legyen min elaludnom. Lapozgattam benne. Egyszer megakad a szemem egy kis nautikai

cikken. Mit is olvasna az ember, mikor odakint a tenger mormol, ha nem nautikai cikket!

Hát igen ügyes, igen eleven volt az a cikkeske. Sőt azt mondom, olyan pompás népszerűsítése a hajós ismereteknek, amilyenre még alig akadtam. Tüstént megértettem belőle: mi a chronometer, mi a sextans, mi a log. Hát legalább nem leszek itt a hajón egész falusi ember.

Másnap ebéd alatt a kapitány urakkal már az idő és a sebesség mérés-n vitalkoztam; s mikor csodálkoztak rajta, honnan tudom én ezt a sok műszót és mindent, megvallottam, hogy abból az olasz folyóiratból.

— Mert az a cikk igazi remekmű; névtelen írója nemcsak tengerész, hanem művész is. Vajjon ki lehet?

A harmadik kapitány (kis barna fiatal ember) esendesen elmosolyodott magában. Aztán kiitta a borát és lement a hidra.

Mi a manó?

Délután megcsiptem őt odafönt:

— Miért mosolygott ön, mikor ama cikk szerzőjéről beszéltem?

A kapitány elpirult egy kicsit:

— Azért mert ezt a semmiséget én írtam.

De én erősen gratuláltam a derék ifjunak. Bizony kár, hogy a log-könyvbe írogat az olyan ember, akinek így fog a pennája. Beszélni fogok a miniszterrel, hogy a tengerészeti hatóságnál, vagy a révkapitányságnál gondoskodjunk számára valami szép kis nyugalmas állásról.

A fiatal kapitány szerényen mosolygott: — A kollegáimnak ne szóljon tisztelendő

ur. Restelleném, ha tudnák, hogy firkálok is néha.

Molfettánál vihar kapott elő bennünket. Búrt meg sem közelíthettük. Reméltük, hogy Catania felé jobb idő lesz. De az orkán nöttön-nött. Engemet a tengeri betegség nem bánt. A parancshídról néztem a zöld vizet zordon hegyes vidékét: a roppant hullámokat. Fecsegni is szerettem volna a kapitány urakkal. De a kapitány urak nem igen voltak jókedvűek. Hafapófogóval kellett belőlük kihuzni a szót.

Ejszaka jól aludtam volna, ha nem kell minduntalan az ágy szélébe kapaskodnom, hogy ki ne vessen a hajó ingadozása. És hallgattam, mint mérsékli a gépész a csavar forgását, mikor a hajó tara kiemelkedik a vízből. S ugyanakkor azt is észrevettem, hogy a géplassan jár. Vajon miért nem haladunk mi csotutta forra?

Reggel aztán megtudtam.

Elég jó kedvvel kapaskodtam föl a hidra, de megdöbbentett, milyen hosszú képe van odafönt mindenkinél. Legkivált az én generális kapitányomnak.

Hát azért nem haladunk teljes-erővel, mert a szén fogytán van. Takarékoskodni kell vele. Egy kis mulasztás történt: nem vettek be elég. Jó időben elég lett volna sőt untig elég. De most...

Ejnye, ennek fele se tréfa!

S ezt aztán még erősebb meggyőződéssel mondtam másnap.

Most már úgy volt, hogy egyenesen Malta felé törekszünk. De Otrantónál, úgy oldalba kapott bennünket a vihar, hogy azt mondták,

MERZA REZSŐ, női- és férfidivat-üzletében CSIKSZEREDÁBAN

folyó évi november 20-án kezdődik a jelen

karácsonyi occasio vásár.

Mélyen leszállított áron kaphatók mindennemű női, férfi- és gyermek-divatcikkek. Dus választék csakis magyar gyártmány

Gyermekjátékokban.

OCCASIO!!

OCCASIO!!

Az egész ország osztatlanul üdvözölheti tehát a belügyminisztert, aki a mainál még szigorúbb bírással kíván lesújtani azokra, akik hivatás-szerű provizórt az itthon lakókat Amerikába csábítják. Mert annyi bizonyos, hogy nagyon érthetik ezek a gonoszszelű emberek a ma-guk dolgát, hogy ámbár Amerikát, amelyről ők arany hegyeket ígérnek, tizezrével hagyják el a megcsalódott honfitársak, mégis akad olyan vak, olyan jóhiszemű, olyan csalódni szerető ember, aki lépve megy és éppen most mikor rosszabb időt nem választhatna, Ameri-kába vitorlázik. Mert azt megtudnók érteni, hogy egy-két ember Amerikában se boldogul, s mindjárt tízezer ember? aki vígan kifizei a tetemes hajójegy árát (talán egész életének keresményét) s kiutazzék, meg megint vissza-visszatérülnek, — ezt józan észsel senki se fogja gondolni. Bizonyal úgy van, amiről különben különben az amerikai lapok állandóan írják, hogy a gazdasági válság tart, a gyárak csukva vannak, munka nincs és Amerikában csak azok a régebben kivándorlók tudnak megmaradni, akik nem lévén teljesen vadidegenek, hitelük van amelyt kihasználnak abban a reményben, hogy majd csak virradnak jobb napok. Vagy azok maradnak, akikre a haza utazásra való pénzük nincs meg és idehaza sincsen olyan valakijük, aki küldene számukra pénzt, ezzel kiváltaná őket a sötét rabságból, nyomorból.

Még mindig napirenden van Amerikában a munkanélküliség tüntetése, az éhezők fenyege-tőzése, a tömegbe állása és részkről az élel-miszerszállító vonatok megtámadása. A helyzet még kegyetlenebbnek ígérkezik a hidegebb idők beálltával. Munka? Munka csopordul pedig legfeljebb csak a legvérmesebb amerikai számítás szerint is, legfeljebb abban az arány-ban várható, hogy az Amerikába elhelyezett munkásokat fogják tudni elhelyezni. Új bevándorlókra Amerikának nincs szüksége. Azért mondják oly sűrűn az Amerikába vándorolni akaróknak, hogy vissza!

Teaestély Csiksomlyón.

A Csiksomlyói Jótékony Nőegylet első mű-soros teaestélyét folyó hó 5-én rendezte, amely anyagi és erkölcsi tekintetben is fényesen sikerült. Az estély rendezői Wéger Jánosné és Márton Emilia voltak. A műsor első pontjál Márton Emilia szavalt a igaz érzéssel Prém József alkalmi Prologját. Ezután dr. Király Hen-rik tanár olvasott fel a rádiumról. Felolvasásá-nak eszmemenete a következő volt. Az újabb korban a természettudósokat leginkább a kö-vetkező problémák megoldása foglalkoztatta: a repülőgépe, a drótnélküli táviró, a Röntgen sugár és a rádium. A repülés problémája megoldásának kísérlete egykor az emberiség-gel s még ma sem mutathat fel pozitív ered-ményeket. A kísérletezés többféle irányban in-dult meg s e kísérletezők fáradozásait némi siker is koronázta. A feltalálók közül a legtöbb reményt fűzhetünk az amerikai Wright Vilbur és a német Zeppelin gróf tervéhez. Tervüket azonban még nagyon kell tökéletesíteniök, hogy teljesen meghódíthassák a levegőt. Pedig ha ez megtörténne kiszámíthatatlan haszon háramlanék az emberiségre. Ezért nem csodál-

amit az egyszeri török kapitány: »Malta joki! (Malta szigetije nincs!) S immár a komman-dante is erősen ráncolta a homlokát. A kis kapitány meg sápadt volt, mint a rongy.

Baj van, igazán baj van!
Mert a szén füstté változva csak egyre go-molygott kifelé a kúrtón; s vajon meddig tart még benne? Hátha csak estig s akkor mi lesz velünk?

A vihar tombolt. A hidon lenni nem lehetett többé veszedelem nélkül, mert az ácsapó hullámok mozdították az embert. A kommandante szigorúan követelte, hogy menjek le a terebe.

Ott is rossz világ volt. Kimozdult a helyéből és összetört minden, ami mozdulhatott és törhetett. Kapaszkodtam a divánon, egy lámpás meg nem tudom hány tányér cserepei közt.

Egyszer csak betántorog az én kis kapitányom s az asztalba fogódzva, megáll előttem:

- Tisztelegd ur, szeretnék valamit mondani.
- Kérem, tessék...
- Emlékszik arra az olasz folyóirata?
- Melyikre?
- Arra, amelyikben az a nautikai cikk volt.
- Hogyne!
- S ugy-e arra is emlékszik, hogy én azt mondtam, hogy azt a cikket én írtam?
- Arra is emlékszem.
- Hát tisztelegd ur... hát megvallom, meg kell vallanom, hogy... hogy azt a cikket nem én írtam!

Ezt mondta a kis kapitány. És könny csil-logott a szemében. Azzal kiszaladt, azaz hogy kibotorkált a tereből.

De én nem mosolyogtam. Mert eszembe jutott Jónás próféta igéje: »Tudom, hogy én miattam támadott ez a nagy vihar ti reátok». Meghatott pillantásom kísérte a hívót, az igaz embert.

És most kegyeteken a sor, hogy mosolyog-janak vagy ne mosolyogjanak.

...Példá mulva elült az órán. A szél ked-vezőre fordult. Alkonyatkor már alig volt fodros a tenger.

Este vígan vacsoráztunk Malta kikötőjében.

kozhatunk, hogy egyes nemzetek oly nagy anyagi áldozatokat hoznak a repülőgép problé-májának megoldása, illetve megvalósítása érde-kében.

A drótnélküli táviró elméletét Faraday Mi-hály állapította meg, míg Hertz Henrik és Fa-raday elméletének már kísérleti alapot adott. Ezek alapján készítette aztán Marconi a drótnélküli távirót nagy távolságra. A drótnélküli táviró nagy hasznát lelelőször az angolok lát-ták be, akik ezt is, mint sok más tudományos vívmányt, világhatalmi politikájuk előmozdítá-sára használták fel. A két előbbinél fontosabb és hatásában gyümölcsözőbb a Röntgen sugár. Hatással van a fotografiai lemezre, hatására egyes anyagok világítani kezdenek s a levegőt alkalmassá teszi az elektromosság vezetésére. Az impulzust a sugarak felfedezésére Lenárd Fülöp tudós hazánkfia adta, akinek kísérletei alkalmával előfordultak a sugarak. A Röntgen sugarak vizsgálata közben fedezték fel a rádium-mat. Egyes tudósok kutatni kezdenek, hogy a Röntgen sugarakhoz hasonló sugarakat találja-nak. Ez irányú kísérleteket a francia Poincaré Henrik végeztet először, aki azt fedezte fel, hogy azon eszköz, amelyben a Röntgen féle sugarak létrejönnek, láthatóan világít, azaz meg-világítja más színt, mint amilyen a rendes színe vagy pedig a világító fényforrás fényé-nek színe, ezt a tüneményt fluoreszkálásnak nevezik; továbbá azt is észlelte, hogy a nevez-tett eszköz a Röntgen sugarak megszűnése után is világít a sötétben, azaz foszforeszkál. Ekkor azt a kérdést vetette fel, vajon ezen tüneményeknél nem fordulnak-e elő átlátszat-lan testeken áthaladó sugarak. Ez irányban folytatták kísérleteiket Henry, Niewenglovsky és Becquerel is. Ez utóbbi az uran vegyüle-tet vizsgálta. Az urán tiszta állapotában fehér, élénk fényű anyag; por alakban fekete. — Becquerel azt találta, hogy az urán-sók hatnak a fotografiai lemezre, a levegőt az elektromosság vezetésére alkalmassá teszik és foszforeszkálást hoznak létre. Azt hitte, hogy e hatást sugarak idézik elő, amelyeket uran sugaraknak nevezett el, a tüneményt magát pedig radio aktivitás-nak. E rejtélyes tünemény mozgásba hozta a fizikusokat és vegyészeket. Kutatni kezdték oly anyagok után, amelyek az uránnal hasonló tulajdonságuk. A Curie házaspár a thoriiumot találta az uránnal hasonló tulajdonságúnak. Mindkét elem, vegyületben is, sugárzást idéz elő, ezért a sugárzás okának ez elemeket tar-tották. További kísérletek alapján azt tapasztalták, hogy némely elemek sugárzást nem idéz-nek elő, mások meg intenzívebbet, mint az urán vagy thoriium. Ekkor egy új elemet sejt-tettek. Hosszas és fáradságos kísérletek után, amelyeket joachimstali szurokércmel végeztek, felfedezték az új elemet: a rádiumot, amely apró, fehér kristályok alakjában jelent meg klór és brom társaságában. Értéke az arany értéké-nek 6000-szerese. A sugárzás tüneményét a rádiumon észlelhetjük a legélesebben. Tulaj-donságai a következők: sötétségben hat a fo-tografiai lemezre; a levegőt az elektromosság vezetésére alkalmassá teszi; a közlebe helye-zett alkalmas anyagokat foszforeszkálásra bírja; gyengén világít; a közlebeben levő testeket elek-tromossággal látja el és végül állandó hőfor-rás. A rádiumnak kétségtelenül az a legérde-keesebb tulajdonsága, hogy a közvetlen közle-ben levő tért rendkívül finoman eloszlott lég-nemű testtel töli ki, amelyet emáncióknak neveztek el. A rádiumot tartalmazó anyagok hő mennyisége oly tetemes, hogy mérni is lehet. A nap hő sugárzását többféleképpen magya-rázták. Wilson szerint, ha a nap anyagának minden köbméterében 3—6 gramm rádium volna, a sugárzás meg volna magyarázva. Ezen feltevés a legvalószínűbb. Sok érdekes adat szól a rádium fotografiai hatásáról is. Hatás-sal van a rádium az ásványokra is, amennyi-ben számos ásvány a rádium hatására külön-féle változást mutat, így pl. a ceyloni zaphir a rádium hatására zöld, majd világossárga s 14 nap múlva gesztenye barna hajló vöröses színű lett. A rádium sugárzás az alsóbb rendű gombákat fejlődésükben megakadályozta, de nem ölte meg. A növényre is hatással van, amennyiben pl. a zöld levelek a sugárzás ha-tása alatt elsárgulnak s végül elégnek. Nálunk a rádiummal Szilárd Béla és Lengyel Béla kí-sérleteztek. Ezután foglalkozik a rádium fizio-logiai hatásával is s e tekintetben is több példát említi fel, így például Curie egyszer 10. óra hosszat tartott rádium-sót a karján; azon-lal vörös folt mutatkozott a helyén, amely egész sebbé alakult s csak 4 hónap múlva gyógyult meg. Kiemeli végül, mily nagy fon-tossága van a rádium sugárzásnak az orvosi tudomány szempontjából. Az alapos készült-ségre való felolvasást a közönség mindvégig nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta.

Nagy hatást ért el Mayer János tanár is, aki Dományánc Péter precíz hármionium kí-sérlete mellett, Bohntól énekelte el egy dalt kel-lemes, fülbemászó bariton hangján. A hatás oly nagy volt, hogy a tapsoló közönség csak akkor csendesedett le, amikor egy Fráter nótát is elénekelt.

A műsor végső pontjál előadták Véli M. »Jón a kérés-című egy felvonásos vígjátékát Bésti papa (Xántus Elek) tudatja feleségével (Márton Gizella), hogy egyik pesti barátja egy házassalundó fiatalember megérkezéséről érte-síti. Az anyja erre kioktatja leányait (Jakab Lu-jzika, Wéger Rózsika és Ambrus Juliska), ho-gyan viselkedjenek a kérével szemben. Meg-

érkezik a vélt kérés, Tigris Imre (Péter Sándor), akit elbűvölő szívszélességgel fogadnak s mindent megtesznek, hogy jól találja magát. Szegényt szóhoz sem engedik jutni s ott marasztalják uzsonnára. Ekkor beüt a katasztrófa. A pesti ur megműrgözi, hogy fiatal barátja nem ment el, mivel már Pesten megtalálta a maga párját. Mind rátámadnak szegény Tigris urra, hogy hát akkor ő kicsoda. Bevallja, hogy bizony — zongorahangoló, mire kiadják neki az utat. Így sül fel a férjvadászó család. A szereplők valamennyien átérték szerepüket s ügyesen, nagy precizitással oldották meg feladatukat. Úgyesen játszotta szobaleány szerepét Pálffy Ida is. S nemcsak az egyesek játéka, hanem az összjáték is jó volt, amiben nem csekély érdeme van Wéger Jánosnénak is, aki a darab rendezését vállalta magára s hasznos utbaiga-zításokat adott a betanulás alatt is egyes sze-replőknek. Jó volna, ha minél előbb egy új darabot tanulnának be s adnának elő, hogy ismét egy vidám estét szerezzenek a közönség-nek. Ezután kezdetét vette a teázás s a tár-saság vig hangulatban töltötte el a késő órákig az időt. Közben többen énekeltek és hegedű-játékkal mulattatták a közönséget. Az estélyen nemcsak Somlyó intelligenciája jelent meg tel-jes számban, hanem a vidékről is sokan eljöt-tek. Az estély sikeréért nagy elismerés illeti meg a rendezőket, akik mindent meglettek, hogy a közönség jól érezze magát.

A bevétel 117 korona, a kiadás pedig 37 korona, a tiszta jövedelem tehát 80 korona, amelyet a helybeli szegények felsegítésére for-dít az egylet. Felülizettek: Bálint Lajos 4 kor. 40 fill., Adorján Imre, dr. Dobos Ferenc, Kassay Lajos, Pál K. János és dr. Pál Gábor 1-1 kor. 40-40 fill., Csizsér Pető, Ferenc Gyula és Stoiber Ottó 1-1 kor. 20-20 fill., Eröss József, Ko-lonics Viola és Pál Ignácné 1-1 korona, Far-ka László, Jakab Antal, Karácsony József, Kovács András, Lakatos Izránné, Pál Gábor és Wéger Ferenc 80-80 fill., özv. Adorján Imréné, özv. Ádám Ferencné, Csató János, özv. Földes Józsefné, Hollanda János, özv. Kovács Andrásné, dr. Király Henrik, özv. László Gá-borné, Magyarosi Anna, Pál Ferenc, Szilávik Ferenc, Zöld Ferenc és Xántus Mariska 40-40 fill., téstát ajándékoztak az egyesület céljaira Pál Gáborné elnök, Ambrus Dénesné és Wéger Jánosné, akiknek ez uton is halás köszönetet mond az egylet nevében a rendezőség, ug-y szintén az iskolaszéknek is, amely szives volt az estély céljaira az iskola termét átengedni. A tiszta jövedelmet az egylet segélyezésére hasz-nálja fel. —k.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Vármegyénk közig. bizottsága folyó hó 14-én tartotta meg december havi rendes ülését Kállay Ubul főispán elnöke mellett a tagok teljes számanak megjelenésével.

Az ülés tárgysorozatának nagy részét az előadónak a bizottság elé tartozó ügyek elő-terjesztése tette ki. Az ülésről röviden a követ-kezőkben számolunk be:

A vármegye főjegyzője jelentést tett a köz-ponti közigazgatáshoz, az árvászeki elnök az árvászekhez november hónapokban beérkezett darabok számáról, s azok elintézéséről. Elis-meréssel kell kiemelnünk azt, hogy egy a köz-ponti közigazgatásnál, valamint az árvászeknél az ügyintézésben a legnagyobb rend és pon-tosság uralkodik, figyelembe vehető hátralék nincsen. Dr. Veress Sándor, vármegyei főorvos egészségügyi jelentésében terjedelmesen és szakértelemmel foglalkozik a vármegye egé-szégügyi állapotával. Egészségügyi jelentésének terjedelmességét az a körülmény tette szüksé-gessé, mert a közig. bizottságban Pap Domokos és Dr. Balló István bizottsági tagok — még az őszön interpellációt intéztek hozzá a jár-ványok terjedése és az ebből folyó veszedelem miatt. Főorvos jelentésében részletesen foglal-kozik a járványok keletkezésével, azok terjedési módozataival, s meggyőzően bebizonyítja azt, hogy a járványok lellepése és kissebb méretű terjedése ellen ma a fennálló közegészségügyi törvények s néptömekek mostani műveltségi foka s szokásai mellett a legszigorúbb hatósági intézkedések mellett sem lehet védekezni. Mindazonáltal a hatóságokat mulasztás nem terheli, hatósági közegek ellen sehol sem látja szükségesnek megtörő intézkedéseket tenni, mert azokat mulasztás nem terheli. A bizottság dr. Balló István és Pap Domokos biz. tagok hozzászólása után a jelentést tudomásul vette.

Előterjesztette még főorvos a csikvármegyei közorháznak 1909. évi pótköltségvetését, a csikdánfalvi és csikjenőfalvi iskolák bezárását. Határozatot hozott a bizottság a csikszere-dai második gyótyár tulajdonosságának Orbán Já-nosnak a patika elhelyezése tárgyában hozott kérésre s megengedte neki azt, hogy 1909. aug. 1-ig a mostani helyiségében maradjon. A bizottság Orbán János kérésének méltányolta azon indokolását, hogy folyó év október 1-ére elakart körletébe költözködni, de a rossz laká-s-viszonyok miatt kiadó alkalmas lakást nem talál.

Az államépítészeti hivatal főnöke kir. tan-felügyelő és pénzügyigazgató jelentését vette tudomásul még a bizottság.

A gyűlés végével dr. Nagy Béni bizottsági tag interpellálta a vármegye főispánját a pénz-ügyigazgatóság ügyében történt deputáció ered-ménye tárgyában, amelyre Kállay Ubul főispán

részletesen ismertette a kiküldetés eredményét, s biztosította a közig. bizottságot arról, hogy a miniszter a kérdésben a legjobb indulatul van a vármegye iránt, s mielőtt a vármegye a hivatal beköltözésére alkalmas épületet haszonbérlet az állam kezébe adja, a pénzügy-igazgatóság Csikszere-dében azonnal felállítja kijelentette, hogy a pénzügyi állam titkárnak az iratokból történt meggyőződése szerint a pénzügyigazgatóság felállítását a vármegyének az a rideg magatartása akadályozta, a mely-lyel azt minden képpen a Fazekaspiacra akarta elhelyezni, amit a miniszter el nem fogadhatott.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Új ügyvéd.** Dr. Benke Antal, lapunk szerkesztőjének éveken át volt irodavezetője, a »Csiki Lapok« volt belmunkatársa; a napok-ban tette le Marosvásárhelyt, a kir. táblán az ügyvédi vizsgát. A fiatal ügyvéd Gyergyó-Szentmiklóson a napokban már meg is nyitja irodáját. Fogadja üdvözlésünket!

— **Kitüntetés.** Ő felsége Csiby Tamás m. kir. VII. számú csendőrkörletli járáserősester, kitűnő szolgálatai elismerésül koronás ezüst érdem keresztelű tüntette ki.

— **A milléniumi ezüstkrona.** Karácsony-kor és újév táján nagyon keresi a közönség az új ezüstkronásokat, amelyekből emléktár-gyat csinált. Az idén sem az Osztrák és Ma-gyar Banknál, sem a középponti állampénztár-nál nem lesz új koronás, e helyett 1906-os veretű milléniumi koronást bocsátanak forga-lomba. Fénytelen ezüsből, művészi kivittel készült ez a koronás és nagyon alkalmas emléktárggyá való átalakítása. Az Osztrák és Ma-gyar Bank pénztáránál kapható.

— **Békási ut.** Minden valószínűség szerint jövő tavasszal megkezdődik a Gyergyószent-miklós—békási utvonali kiépítése, még pedig első ízben a »Magyarosbükü« tövétől (Balázs Jankó-féle korcsmától) a Balázstetőig. A mi-niszter már intézkedett az utvonali tulajdonjogának megszerzése s több aprólékos kérdések elintézése iránt, melyek — ha tavaszig meg-oldást nyernek — a munka kezdetét fogja venni.

— **Jegyzőválasztás.** Tekerőpatakon a jegy-zői állás Sylvester Albert nyugdíjaztatásával megszűnése, ez a járási főszolgabíró ur el-nökölte mellett, folyó hó 4-én töltötte be. Ez állásra december 2-ig pályázhat öten. Névsze-rint: Kovács Kálmán s. jegyző Csikszentdo-mokosról, Máthé László jegyző Csikygyéméről, László Kálmán s. jegyző Gyergyóvárhelyről, Ádám Imre s. jegyző Gyergyóbakáról és Ba-lázs Lajos s. jegyző Medgyesről. Elnökő fő-szolgabíró mindeniknek felolvasta kérését a melléklettel együtt, jogánál fogva mind az ötöt jelölté a jegyzői állásra. A képviselő-tesztület nagy lelkesedéssel és egyhangulag Ko-vács Kálmánt választották meg, kitől nyom-ban be is vette az esküt, mely után főszol-gabíró ur szép szavakkal üdvözölte a meg-választott új jegyzőt, megjelölte az utat, melyen haladva, sikeresen fogja betölthetni állását egy a község lakóinak megelégedésére, valamint felsőbb hatóságok megelégedésére.

— **A bank közösség.** Politikai körökből jelentik, hogy a bank közösség 1917-ig való meghosszabbítása befejezett dolognak tekint-hető. Felsőbb helyen erre vonatkozólag már megkapták a parlamentek idevonatkozó ga-ranciáit.

— **Tombola-estély a Vigadóban.** Özv. La-czina Károlyné nagy tombola-estélyt fog ren-dezni Karácsony másodnapján este az ujonnan megnyitott kávéház helyiségében, az estély jellege olyan lesz, hogy azon családok is részt vehetnek. E más nagy városokban di-vatózó mulatságra már eleve felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Új elnevezések a hadseregben.** A kö-zös hadsereg tiszti rangfokozatában a legkö-zelebbi jövőben két új elnevezés lép életbe. Az egyik a »gyalogosági tábornok« cím, amely az eddigi tábornagyi rangfokozatnak felel meg. A tábornagyi cím csak a tüzérségnél és a műszaki csapatoknál marad meg. A tábor-noki karban tehát a legmagasabb rangszálya-ban három féle elnevezés lesz használatban: gyalogosági tábornok, lovassági tábornok és tábornagyi. Megváltozik a hadapród tiszthe-lyettesek elnevezése is, akiknek ezentul csak »zászlós« lesz a rendes elnevezésük. Az új el-nevezéssel a kadetoknak a tisztikarhoz való tartozását akarják kidomborítani. A zászlósok rangja ugyanaz, mint a tengerészhadapródoké.

— **A román kereskedelmi szerződés.** Az osztrák kormányválság folytán a román keres-kedelmi szerződése vonatkozású tárgyalásokat elhalasztották. E forrás szerint ellentétben az előző értesülésekkel, a tárgyalások folyamán eddig különösebb nehézségek nem merültek fel.

— **A Petőfi-ház.** A minap érkezett haza a londoni kiállításból a Petőfi-ház és ereklye-museum könyvtárának berendezése. A művészi kivitelű szekrényeket egyenesen a Bajza-utcai Petőfi-házba vitték, melynek belső díszítő mun-kálatain javában dolgoznak Kéry Gyulának, a Petőfi Társaság titkárnak felügyeletével. Az újjaalakítás befejezése után Ernst Lajos, a Petőfi-museum igazgatója, nyomban megkezdi a berendezést és a nagybecsű ereklyetárgyak elhelyezését. A Petőfi-museum fenntartási cél-jára rendezett sorsjáték 1 koronás sorsjegyei-nek terjesztésére megmozdult az egész magyar

Raktáron levő téli egyszerű és diszkalapok beszerzési áron alól. Szolid és pontos kiszolgálás. Az ó-budai különlegesség vászon egyedül nagy raktárak

NAGY KARÁCSONYI VÁSÁR! MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRAK!

Van szerencsém a m. t. vevőközönség szíves tudomására hozni, hogy túl nagy raktár miatt üzletemben az összes áruk mélyen leszállított árral lesznek eladva

1 méter jó minőségű kreton	20 krtól feljebb	1 méter 70 cm. széles francia mosó flanel	75 krtól feljebb
1 méter gyapott delein	26	1 mtr 120 cm. széles szőrszövet sima és mintázott minden színben	50
1 méter finom gyapju francia delein	50	1 méter 120 cm. széles sibelin posztók	85
1 méter himsett batist	25	1 méter 140 cm angol sima kelemek	2 forint 25
1 méter mosó (parkét), flanel	25	1 méter 140 cm angol kosztum gyapju keleme	2 50

Továbbá fekete és gyászkelemek nagy választékba, sima és bluz selymek, selyem rezlik lehető legolcsóbb árban. Férfi- és flu-ruhazövetek és készruhá, rövid bőr-bérelt kabátok. Női felöltők. Rendkívüli nagy választék férfi nyakkendőkben. Női és férfi fehérneműek a legfinomabb kivitelig. Szörme boak és karmantyuk a legolcsóbbtól a legfinomabb kiállításban. Nagy raktár női-, férfi- és gyermekcipőkben. Garnitúrák, függönyök, szőnyegek, kocsitakarók nagy választékban minden árral. Továbbá felhívom az igen tisztelt vevőközönség becses figyelmét, kezimunka, disztargyak és pipere raktáromra, mint nagyon alkalmas karácsonyi és újévi ajándékokra. — A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri, teljes tisztelettel

POTOTZKY MÁRTON, divat-, kézmű-, rövidáru- és készruha-raktára, CSIKSZEREDÁBAN.

NURIDSÁNY KÁLMÁN

NŐI- ÉS FÉRFI-DIVAT-ÜZLETE, CSIKSZEREDÁBAN.

FIGYELEM!

A t. vevőközönség b. figyelmét felhívom a teljesen újonnan berendezett izléses és jómínőségű áruimra. A karácsonyi idényre tekintve, hogy régi árum egyáltalán nincs, de hogy en is ez alkalommal kedvezményeket nyújtsak vevőimnek, a raktáron levő összes áruimat a rendes ártól eltérve, sokkal olcsóbban számítom. például:

3 méter kockás vagy csikos posztó aljnak, ezelőtt	kor.	9. —	most kor.	5
3 méter kockás vagy csikos angol posztó, ezelőtt		15. —		9.
5 méter costum-posztó sima, kockás és csikos, ezelőtt		20. —		12.
1 méter kozmanosi finom karton				.60
1 méter flanel, ezelőtt		1.40		.90
1 pár női posztó cipő fűzős, ezelőtt		9.		6
1 pár férfi box cipő fűzős, ezelőtt		20.		13. —

továbbá mindennemű kezimunka, csugrén, canaván, ejszaki szöveten, smyrna, lenből psantlece futo és előrajz nyomda stb.

A mélyen tisztelt közönség pártfogását kérve, vagyok kész szolgálattal:

Nuridsány Kálmán női- és férfi-divatüzlete, Csikszeredában.

Apaft Mihály-utca 198. házszám. (Gál András-féle ház.)

A legolcsóbb bevásárlási forrás

F E K E T E V I L M O S

illatszertárban, Csikszereda

Kaphatók a legfinomabb illatszerek dekagramonként és mindennemű arcz- és kezápoló szerek. Gyógy- és virágszappanok.

Az Inda-sósórszesz fölerakata.

Petrol-hajszesz korpa és hajkullas ellen **Hajrak-regenerator** az őszülő hajnak visszadja az eredeti ifjúkori színt, valamint mindennemű különlegességek raktára.

A Thymol és Stomatín fogápoló ezerek a legjobbak. A Trifoleum (hajpetrol) hűlyeknek állandó hajpótlashoz nélkülözhetetlen. — A Honey Jelly a legjobb kézfenomító.

Vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltek.

23

Legszébb karácsonyi és újévi ajándék

EGY BROUVNING PISZTOLY

== kapható 45 koronáért ==

ALBERT BALÁZSNÁL Csikszeredában.

Árverési hirdetmény.

Csikszentgyörgy-Körösménnyizes bir-tokossága részéről közhírré teszem, hogy nevezett közbirtokosság tulajdonát képező és a község közvetlen közelében levő mintegy 31.2 kat. hold kiterjedésű területen levő 1708. m² re lucfenyő haszonfa 10610 korona 10 fillér (tízezer hatszázötvenháromezer) kiáltási ár mellett Csikszentgyörgy községhezánál 1909. évi január hó 5-én délelőtt 10 órakor tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyílt szóbeli árverésen el fog adatni.

A kiáltási ár 10 százaléka bánat-pénzképpen az árverési biztos kezéhez leteendő

Az egykoronás bélyeggel ellátott zárt ajánlatok szintén 10 százalékos bánat-pénzzel, vagy megfelelő óvadékképes értékpapírral látandók el. Az ajánlatban kijelentendő, hogy az ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtnak el. Az árverési feltételek és a becslésre vonatkozó közelebbi adatok a csikszeredai m. kir. járási erdőgondnokságnál és a közbirtokosság elnökénél megtekinthetők.

Az erdőben fafelvétel csak a csikszeredai m. kir. erdőgondnokság előzetes engedélyével eszközölhető.

Csikszereda, 1908. évi december hó 2-án.

Bächer,

m. kir. erdőgondnok.

AZ ARCBŐR ÁPOLÁSÁRA

legjobb az ákacvirág-krém, amely az arcbőrt rövid idő alatt üdév és széppé teszi, a májfoltot, szeplőt és más kintést eltávolítja. **Ára 1 korona.** Kapható a készítőnél és postán is megrendelhető

SZEREMLEY TIHAMÉR gyógyszerésznél, Csikszentmártonon.

Naptárak az 1909. évre

nagy választékban kaphatók Szvoboda József, könyvkeres kedésében, Csik-Szeredában.

Czáka Béla. mészáros és hentes. Csikszereda.

A fogyasztó közönség szíves figyelmét felhívni kívánom évek óta fennálló mészáros üzletemnek

HENTES-ÜZLETTEL

való kibővítésére, melyet teljesen új gépekkel szereltem fel és nem kiméltem semmi anyagi áldozatot, hogy a fogyasztó közönséget tisztán kezelni, legizletesebb, friss hentesárukkal szolgálhassam ki, u. m.:

Párisi, lengyel, füstölt és szalámi-kolbász, virsli és stbi. cikkekben.

Főtörökvésem, hogy a fogyasztó közönség legkényesebb igényeit is minden a hentes-üzlethez tartozó árukkal kielégíthessem, versenyképes árral.

Vidéki megrendeléseket is a legpontosabban eszközölök.

Bámulatos olcsó árak!!

Meglepő szept és új választék gyerekjáték, karácsonyi és újévi ajándékokban. Ugyintén női és férfi ruhazövet, gyapju és cibelin posztó, flanel, barchet, pamut és francia delain, sima és himsett batist, cerna és selyem zefir, gyapju és selyem blouz, also szoknya, női, leány és férfi kabát, kalap, cipő, ing, nyakkendő, szor és selyem paplan, ág garnetúr, esipke függöny, szörme boa és muffokban. — Készruha és felöltők. Állandó raktár: legjobb minőségű pamut, cerna és len vasznakban, fa- és érc-koporsó, szemfödél és temetkezési cikkekben. Minden fajta varrogép, utazó koffer és kosarak nagy választékban. — Most az alkalom, személyes látogatása által meggyőződést szerezni, hogy minden árut felárban szereshet be nálam. — Tisztelettel

POTOTZKY PÁL divatkereskedő, CSIKSZEREDÁBAN.

ooo !! Ragadjuk meg az alkalmat!! ooo

GŐZ-, HŐLÉG ÉS GYÓGYFÜRDŐ A SZOBÁBANI

Száz es száz orvos korszakot alkotónak jelentette ki az egészségápolás terén. — Közismert dolog hogy

REUMA, CSÚZ ÉS KÖSZVÉNY

ellen az egyedüli biztos hatású szer a hófürdők :::: (gőz- hőlég és gyógyfürdők) rendszeres használata ::::

A „Sanitás” szobafürdő készülékekkel otthon lakásának bármely szobájában a leghatásosabb gőz- és hőlég fürdőt készítheti bárki, 5 percz alatt 5 fillér költséggel. A lakásban a kényelem netovábbja. Kipróbált biztos hatású szer nátha, torokfájás, bél-nyehesség, álmatlanság eseteiben. stb. Nélkülözhetetlen minden egészséges embernek is. Használat után teljesen összehajtható és valamely szekrény mögé állítható.

FÖRSTNER ALADÁR

a „Sanitás” szobagőzfürdő-készülék egyedüli gyártója.

Budapest, VII. kerület, Alsó-erdősor 30. sz. Telefon 97—51.

Hosszurovó Cement Födélcserép

Iroda: Kapu-utca 15 sz.

majdnem határtalan tartósságu, igen könnyű födőanyag, olcsó áron kapható
PORTLAND CEMENT GYÁRNÁL BRASSÓBAN.

Iroda: Kapu-utca 15 sz.